

Datum: 27 juli 2018

Vraag en antwoord initiatief zonnepark

Op de zonnige zomeravond van 10 juli vond een inloopbijeenkomst plaats in het Dorpshuis te Garmerwolde. Tijdens de bijeenkomst stonden drie onderwerpen centraal. Eén daarvan betreft het initiatief voor een zonnepark door het Waterschap Noorderzijvest en ontwikkelaar van zonne-energie projecten Ecorus. U vindt in dit document de beantwoording op verschillende vragen die tijdens de bijeenkomst zijn gesteld over het zonnepark. Deze vragen hebben wij gecombineerd met de opmerkingen en vragen uit een twintigtal keukentafelgesprekken met direct omwonenden. Wij hoorden aan de keukentafel vaak dezelfde vragen als tijdens de inloopbijeenkomst.

U vindt de volgende onderwerpen terug in dit document:

- Sfeerimpressie van de inloopavond;
- Vraag en antwoord op vragen en opmerkingen uit de inloopbijeenkomst en keukentafelgesprekken;
- Vervolgproces met betrekking tot de vergunningaanvraag;
- Contactgegevens van de initiatiefnemers.

Sfeerimpressie inloopbijeenkomst

Tijdens de inloopbijeenkomst kwamen ruim 90 aanwezigen af op de drie onderwerpen. Ten eerste werkt Waterbedrijf Groningen/North Water aan een nieuwbouwproject industriewatervoorziening op het rioolwaterzuiveringsterrein Garmerwolde. Ten tweede voert Waterschap Noorderzijvest versterkingswerkzaamheden uit aan de kade van het Eemskanaal en werkt het aan een inrichtingsplan van deze kade. Het derde onderwerp is het initiatief voor een zonnepark. Waterschap Noorderzijvest en ontwikkelaar Ecorus onderzoeken samen de mogelijkheden voor de realisatie van een zonnepark ten oosten van het rioolwaterzuiveringsterrein Garmerwolde.

Het was gezellig druk bij de informatiepanelen over het initiatief zonnepark. Bij ieder paneel stonden we klaar om de aanwezigen meer te vertellen over het initiatief en vragen te beantwoorden. Bijvoorbeeld over waarom zonneparken essentieel zijn in de energietransitie en waarom deze locatie is gekozen. Andere panelen lieten een kanskaart zien; een eerste ontwerp van het zonnepark met een aantal sfeerbeelden. Ook deelden we de planning van het project. U vindt de informatiepanelen terug op de pagina 'bewonersbijeenkomst' op www.zonneparkfledderbosch.nl.

Hoe ziet een zonnepark er eigenlijk uit?

"Ik heb goede gesprekken gevoerd," aldus Harold Ramaker van Ecorus, "veel bezoekers waren nieuwsgierig naar 'hoe zo'n park er nou eigenlijk uit ziet'. Met behulp van de kanskaart heb ik veel vragen kunnen beantwoorden." De kanskaart, gemaakt door MD Landschapsarchitecten, helpt om het ontwerp van het zonnepark te visualiseren. De diverse doorsnedes laten zien wat het aanzicht van het zonnepark is. De plattegrond laat zien hoe het park verdeeld wordt over diverse kavels en hoe ruimte is vrijgemaakt voor akker- en weidevogels.

Het waterschap en een zonnepark

Tjitse Mollema van Waterschap Noorderzijvest voerde aan de lopende band gesprekken bij de panelen: *"Veel bezoekers vroegen zich af waarom een Waterschap onderzoekt hoe en of zij een zonnepark wil ontwikkelen. Mag een waterschap dit wel doen? Ook wij willen en moeten ons steentje bijdragen aan de klimaatdoelen. Dat betekent dat ook wij schone energie gaan opwekken. Onze doelstelling? Energieneutraal in 2025. Dit betekent dat we, naast energiebesparing, heel wat duurzame energie nodig hebben voor bijvoorbeeld de waterzuivering in Garmerwolde."*

Met een dergelijk zonnepark kunnen we grote stappen maken voor onze doelstellingen. Maar het zonnepark kunnen we pas bouwen als het bestuur van een waterschap hier positief over besluit. En zo ver is het nog niet.”

Vraag en antwoord op vragen en opmerkingen uit inloopbijeenkomst en keukentafelgesprekken

Wij hebben tijdens de inloopbijeenkomst en de keukentafelgesprekken veel vragen en opmerkingen over het zonnepark gekregen. Sommige vragen werden heel vaak gesteld, andere kwamen slechts een enkele keer langs. Wij delen deze vragen en opmerkingen en bijbehorende beantwoording graag met u, zodat iedereen op de hoogte is.

1. *Is het mogelijk om via een nieuwsbrief op de hoogte te blijven van de het project?*

Dat is zeker mogelijk. Wij maken een nieuwsbrief die wij bij nieuwe informatie gaan versturen. Daarnaast plaatsen wij de nieuwsbrieven ook op de website. Wilt u zich aanmelden voor deze nieuwsbrief? Stuur dan uw naam en e-mailadres naar info info@zonneparkfledderbosch.nl.

2. *Is het mogelijk om via ledenvergaderingen van de verschillende verenigingen dorpsbelangen op de hoogte te blijven van het project?*

Wij hebben veel en intensief contact met de bewonersvertegenwoordigingen in het gebied. Wij sturen hen alle informatie, zoals de nieuwsbrief, toe. Indien er vraag is naar een presentatie of update tijdens een vergadering, komen wij uiteraard graag meer vertellen.

3. *Kunnen jullie visualiseren hoe het aanzicht vanaf de Rijksweg richting het Eemskanaal wordt met de komst van het zonnepark? Kan ik straks vanuit mijn woning de schepen op het Eemskanaal nog zien varen?*

We gaan twee verschillende uitwerkingen maken om u dit te laten zien. In de eerste plaats geven we beelden van het aanzien van het park, vanaf verschillende punten rondom het park. We kunnen hierin werken met varianten over inpassing (bijvoorbeeld wel of geen dijkjes). In de tweede plaats verkennen we de zichtlijnen vanaf verschillende punten aan de Rijksweg. Zo wordt duidelijk hoe de zichtlijn vanuit woningen richting het Eemskanaal wordt. We delen eind september de uitwerkingen met u.

4. *Kan ik financieel participeren in het park?*

We werken nauw samen met Energiecoöperatie Ten Boer (ECTB) en de verenigingen dorpsbelangen van Garmerwolde, Ten Boer en Woltersum aan een invulling van financiële participatie. We verwachten spoedig na de zomer bekend te maken voor welke mogelijkheden van financiële deelname in het zonnepark gekozen is.

5. *Hoe houdt het ontwerp rekening met aanwezige akker- en weidevogels?*

Het leefgebied voor akker- en weidevogels moet vanuit provinciaal beleid binnen de grenzen van het park gewaarborgd worden. De provincie toetst dit als bevoegd gezag. We voeren overleg met de provincie om de leefruimte zo goed mogelijk in te passen. We gaan hierbij ook hulp inroepen van de agrarische natuurvereniging *Ons Belang* en/of een gespecialiseerde ecooloog (we hebben een naam ontvangen tijdens de inloopbijeenkomst).

6. *Komen er windmolens bij het ontwerp? Of komen er hierna windmolens in het gebied?*

Tijdens de inloopbijeenkomst hoorden we zowel geluiden voor als tegen de komst van windmolens. Vooralsnog maken windmolens (groot of klein) geen onderdeel uit van onze plannen voor een zonnepark. De gemeente Ten Boer en provincie Groningen werken op dit moment aan beleid voor windenergie. Of in ditzelfde gebied op termijn ook ruimte ontstaat voor windmolens is afhankelijk van dit beleid.

7. *Is het mogelijk samen een zonnepark te bezoeken, zodat we kunnen zien hoe een zonnepark 'in het echt' eruitziet?*

Wij organiseren graag een bezoek aan een zonnepark. Wilt u met ons mee? Meld u dan uiterlijk 16 september aan door een e-mail te sturen naar info@zonneparkfledderbosch.nl, onder vermelding van uw naam, adres en telefoonnummer. Bij voldoende animo gaan wij op zoek naar een mogelijkheid in de tweede helft van oktober.
8. *Kunnen jullie de oude kleigaten onderdeel uit laten maken van het ontwerp?*

We hebben de locaties van de kleigaten inzichtelijk gemaakt. We kijken naar mogelijkheden zoals het plaatsen van een informatiebord met historische informatie over kleigaten, in combinatie met informatie over het zonnepark, bij het zuidelijke kleigat.
9. *Hoe groot is het ontwerp voor het zonnepark? Hoeveel panelen passen er in dat ontwerp? En hoeveel huishouden kan je hiermee van stroom voorzien?*

De oppervlakte van het ontwerp is circa 90 hectare, waarvan ongeveer 69 hectare zonnepanelen. De technische uitwerking van het precieze aantal panelen volgt maar het gaat om ongeveer 250.000 aantal panelen. Dit is genoeg om 15.000 huishoudens van stroom te voorzien.
10. *Kunnen jullie het park ook kleiner maken?*

We hebben de grootte van het zonnepark in overleg met de provincie vastgesteld. Deze omvang past op deze locatie. Een kleinere omvang vermindert de haalbaarheid van het zonnepark.
11. *Wordt het park misschien nog groter?*

De provincie is leidend in de omvang van het zonnepark. Zie ook punt 10.
12. *Hoe is het beeld van de begroeiing in de zomer en winter? En hoe ziet het eruit na het maaien?*

De begroeiing onder de panelen bestaat uit gras. Aan de randen van de panelen gebruiken we mengsels die passen bij de behoefte van akker- en weidevogels. Rondom het park komen waterranden, waar riet in groeit. Het riet wordt in delen gemaaid, waardoor er altijd een deel aanwezig is. We onderzoeken de mogelijkheden en eventuele hoogte van een walletje rondom het park, in samenwerking met de gemeente Ten Boer en de provincie.
13. *Hoe wordt het park beheerd?*

Het is voor een zonnepark van belang dat begroeiing niet leidt tot schaduw op panelen. De maaibeurten van het zonnepark zijn afhankelijk van de aanwezigheid van akker- en weidevogels. Zodra het zonnepark is aangelegd zijn er slechts incidenteel activiteiten op het park. We zoeken naar mogelijkheden om voor het beheer samen te werken met lokale agrariërs.
14. *Gaan er schapen onder de zonnepanelen grazen?*

We hebben nog geen besluit genomen over de begrazing van de grond bij het zonnepark door schapen. Dit behoort wel tot de mogelijkheden.
15. *Is het mogelijk een combinatie met landbouwkundig gebruik te maken?*

De combinatie tussen een zonnepark en landbouwkundig gebruik verkeert nog in experimentele fases. In dit stadium zal het park vooralsnog enkel als zonnepark dienstdoen.

16. *Wordt aansluiting gezocht bij het grote zonnepark aan de andere kant van het Eemskanaal?*
Nee. De ontwikkeling van een groot zonnepark aan de overkant van het Eemskanaal bij Meerstad staat los van deze ontwikkeling van het zonnepark bij Garmerwolde. Maar elk zonnepark moet worden aangesloten op het elektriciteitsnet, zodat de elektriciteit in het net terecht komt. Enexis (netbeheerder) en TenneT (beheerder hoogspanningsnet Nederland) doen momenteel één onderzoek naar de aansluiting van beide parken.
17. *Worden zware metalen gebruikt in de panelen? En is er kans op het lekken van deze metalen?*
In veel nu gangbare typen zonnepanelen zitten zware metalen verwerkt. Deze metalen kunnen pas vrijkomen als de panelen worden gesloopt of gebroken. Welk type panelen wordt gebruikt, is nog niet bepaald. Bij eventuele breuk van panelen, worden deze vervangen. Bij dergelijke vervangingen en bij ontmanteling van het park dienen de restmaterialen volgens de geldende regels te worden behandeld of gerecycled.
18. *Is het mogelijk om het park ook aantrekkelijk te maken voor insecten en vogels?*
De landschappelijke inpassing geven we vorm in overleg met deskundigen, gemeente Ten Boer en provincie Groningen. We hebben de mogelijkheid voor insectenhôtels in de grote groenzone rond de Oude Kwens toegevoegd aan de kansenkaart.
19. *Zorgen de panelen voor schittering of weerspiegeling?*
De schittering van zonnepanelen is zeer beperkt. Zelfs bij luchthavens en snelwegen worden panelen toegepast. Er is daarom ook veel onderzoek naar schittering van panelen verricht en de kans op verblinding is klein. We laten u graag bij een bestaand zonnepark zien hoe dit eruit ziet (zie punt 7). Daarnaast zullen wij na de zomerperiode een uitwerking laten maken van de schittering vanuit verschillende standpunten ten opzichte van het park.
20. *Is het mogelijk de aanleg van het park te combineren met de aanleg van glasvezel?*
De initiatiefnemers van dit zonnepark (Ecorus en Waterschap Noorderzijlvest) richten geen zaken in die niet direct samenhangen met de bouw of exploitatie van het zonnepark. Toch ontstaan vanuit de financiële participatie (zie punt 4) mogelijk kansen voor de aanleg of ontwikkeling van dergelijke initiatieven. Namelijk als het park via een “gebiedsfonds” geld beschikbaar maakt voor de omgeving. Het is dan echter de omgeving (bijvoorbeeld via de Dorpsbelangen en/of ECTB) om te besluiten waar het beschikbare geld aan wordt besteed en om de invulling daarvan zelf ter hand te nemen. We zullen met de omwonenden en de verenigingen dorpsbelangen overleggen hoe we hier verder invulling aan geven.
21. *Moet er voor dit initiatief ook een MilieuEffectRapportage (MER) worden gemaakt?*
Nee. Dit initiatief is niet MERplichtig.
22. *Op de kansenkaart zie ik dat er paden voor “ommetjes” in het park worden aangelegd. Is het mogelijk om geen wandelpaden/rustplekken te creëren, in verband met de rust en ruimte in het gebied?*
Wij hebben wisselende meningen gehoord over de zogenaamde ommetjes in het gebied. Door sommige bewoners worden deze zeer gewaardeerd. Anderen zijn bang voor verstoring van hun rust. Zie ook het antwoord bij punt 20 met betrekking tot het gebiedsfonds.
23. *Welke agrarische kwaliteit heeft de grond waarop het initiatief voor het zonnepark wordt genomen?*
In agrarisch opzicht ligt het zonnepark niet op de allerbeste gronden. Tegelijkertijd is de landbouwkundige kwaliteit van de gronden geen argument geweest voor de gemeente Ten Boer om het gebied aan te wijzen.

24. *Wie gaat het zandstrand bij Garmerwolde (aangeduid als kans voor het gebied), als het er zou komen, onderhouden?*

Wij hebben wisselende meningen gehoord over bijvoorbeeld de kans voor een zandstrand in Garmerwolde. Door sommige bewoners wordt dit gewaardeerd. Anderen zijn bang voor hun rust en vragen zich af of het onderhoud wel zal plaatsvinden. Zie ook het antwoord bij punt 20 met betrekking tot het gebiedsfonds.

25. *Is het mogelijk een boomsingel langs de Fledderbosweg aan te brengen?*

Wij hebben wisselende meningen gehoord over bijvoorbeeld de kans voor een boomsingel langs de Fledderbosweg (hangt samen met dorpsvisie en herplantplicht). Door sommige bewoners wordt dit gewaardeerd, anderen waarderen de openheid in het landschap. Zie ook het antwoord bij punt 20 met betrekking tot het gebiedsfonds.

26. *Is het mogelijk om de lokale voetbalvereniging(en) te sponsoren?*

U heeft bij punten onder andere punt 20 al gelezen over de mogelijkheid van een gebiedsfonds. Ook dit voorstel behoort hiertoe.

27. *Wat heeft het bevoegd gezag beloofd/bedongen over de toekomst van het slibdepot na het stopzetten van gebruik?*

In de eerste plaats heeft het waterschap voor het slibdepot een vergunning (van gedeputeerde staten van de provincie Groningen) voor bepaalde tijd: het slibdepot mag maximaal 10 jaar in gebruik zijn, gerekend vanaf vergunningsdatum 28 augustus 2013. Bij de vergunningvoorschriften is onder anderen bepaald: "Het baggerspeciedepot moet voor het vervallen van deze vergunning in de oorspronkelijke situatie zijn teruggebracht en het materiaal moet zijn afgevoerd, tenzij ervoor het voortzetten van de activiteiten een nieuwe vergunning is verleend. De afwerking moet in overeenstemming met het afwerkingsplan zijn uitgevoerd en de oorspronkelijke situatie moet zijn hersteld." Het terrein van het slibdepot moet dus uiterlijke medio 2023 weer zijn opgeleverd als agrarisch gebied, tenzij bevoegd gezag een nieuwe vergunning verleent voor een andere bestemming, zoals een zonnepark.

28. *Hoe ziet de begroeiing aan de achterzijde van de panelen eruit?*

In de kansenkaart zijn we uitgegaan van rietbegroeiing, passend bij het huidige landschap. Tijdens de inloopavond hebben veel aanwezigen aangegeven dat zij graag altijd een groen aanzicht willen hebben. Daarom wordt er onderzocht of het mogelijk is om rond het zonnepark een walletje te maken dat een groen aanzicht garandeert. Het riet wordt in delen gemaaid, waardoor er altijd een deel aanwezig is. Hieronder ziet u twee visualisaties; één met walletje en één met riet. Als blijkt dat er andere wensen zijn vanuit de omgeving en als dit landschappelijk mogelijk is, kunnen we ook kiezen voor andersoortige beplanting.

29. *Is er kans voor verzakking of wateroverlast met de komst van het park?*

Zonnepanelen worden op betonplaten of paaltjes gefundeerd. De huidige waterhuishouding wordt daardoor niet verstoord. Daarnaast is er geen sprake van meer of minder verzakking dan bij het huidige gebruik.

Vervolgproces

Wij passen de kansenkaart aan op basis van hetgeen wij tijdens de inloopbijeenkomst hebben gehoord. Vervolgens werken we het ontwerp uit tot een document waarmee we een bestemmingsplanprocedure kunnen starten. De berichten over deze procedure worden via de regulier kanalen van de gemeente Ten Boer kenbaar gemaakt.

Contactgegevens

Heeft u vragen of opmerkingen? U kunt deze per e-mail toesturen naar info@zonneparkfledderbosch.nl. Daarnaast kunt u telefonisch contact opnemen met Tjitse Mollema, projectleider bij Waterschap Noorderzijlvest, via 050-3048386.